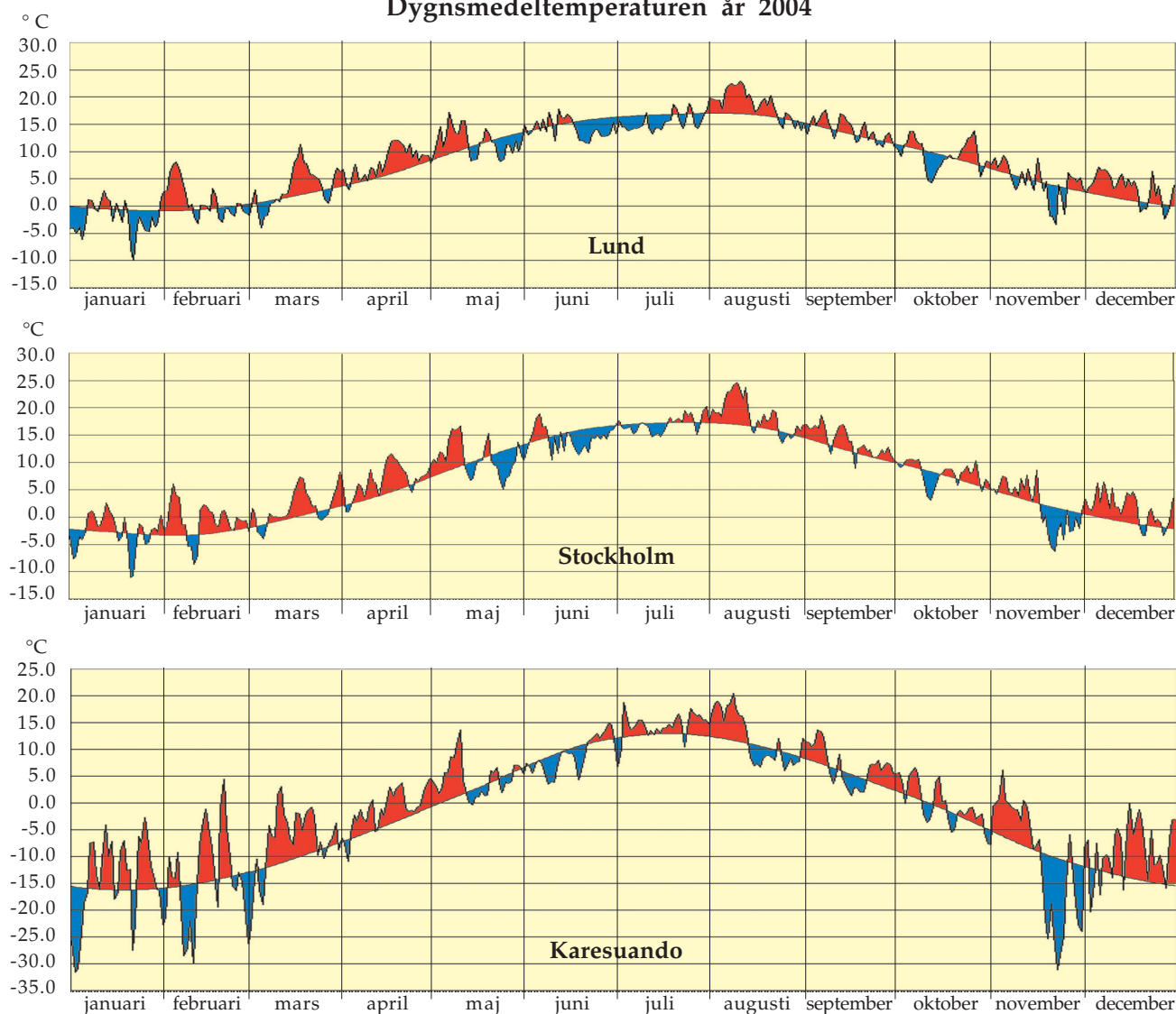

Mest varmt men ej under juni-juli, augusti räddade sommaren

Även år 2004 får läggas till den serie av varma år som sedan 1988 bara har ett undantag 1996. Som synes i diagrammen nedan fanns ändå en hel del korta kalla perioder, dock med relativt små avvikelser. Den längsta inföll i större delen av landet från mitten av maj och varade i södra Sverige t o m juli, medan det redan i juli slog om i nordligaste Sverige. Som helhet hade landet 1.1 grader högre medeltemperatur än normalt och året var i stort sett lika varmt som de två föregående. När det gäller nederbörden blev den för landet som helhet 7% högre än normalt men både år 2000 och 2001 var blötare.

Dygnsmedeltemperaturen år 2004

Dygnsmedeltemperaturen år 2004 och normal dygnsmedeltemperatur för perioden 1961-90.
Varmare än normalt är markerat med rött. Kallare än normalt är markerat med blått.

Väder och Vatten

Väder och Vatten utkommer med ett nummer per månad samt en sammanställning för året.
Utgiven sedan 1881, i nuvarande form sedan 1984.
© Citera oss gärna, men glöm inte ange källan.
Utgiven av SMHI.
Tryck: Direkt Offset AB Norrköping 2005

Prenumeration: SMHI, Väder och Vatten,
601 76 Norrköping
Telefon: Kundtjänst 011 - 495 82 00
Redaktör: Carla Eggertsson Karlström
Ansvarig utgivare: Tord Kvick

Temperaturen

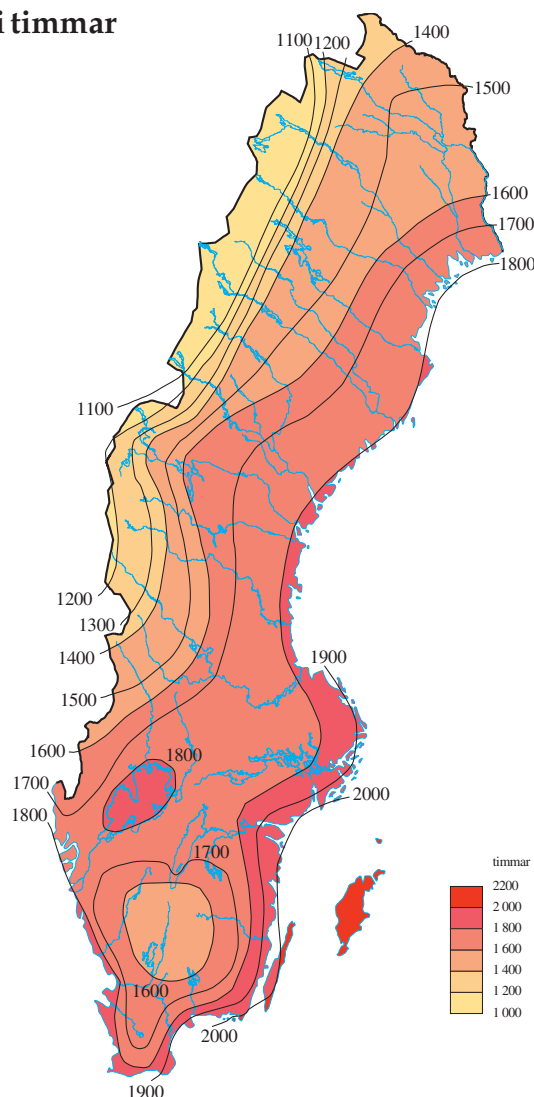
Den riktiga högsommarvärmen lät vänta på sig till augusti, men då kom den också för att stanna ett tag. Från Hudiksvall rapporterades 31.6° den 7 augusti, vilket blev årets absolut högsta temperatur i Sverige. Den var dock minst en grad lägre än övriga rekord under 2000-talet. Under en riktig köldknäpp i hela landet den 21-22 januari sjönk temperaturen i Gielas i Lappland till -41.5° den 21, vilket blev årets lägsta temperatur.

Nederbörden

Både de största och de minsta nederbördsmängderna för året uppmättes i år på ungefär samma platser som år 2002 och 2003. Blötast var det således i södra Halland med över 1430 mm på fyra mätstationer: Bara-mossa, Abild, Brunnshult och Havraryd som fick den allra största årsnederbörden med 1445 mm. En station vid Bottenviken som nu liksom då fångade minst nederbörd är Pite-Rönnskär med 318 mm. Mindre än 400 mm kom även på Ölands norra udde och Örskär vid Upplandskusten samt i nordöstra Hälsingland.

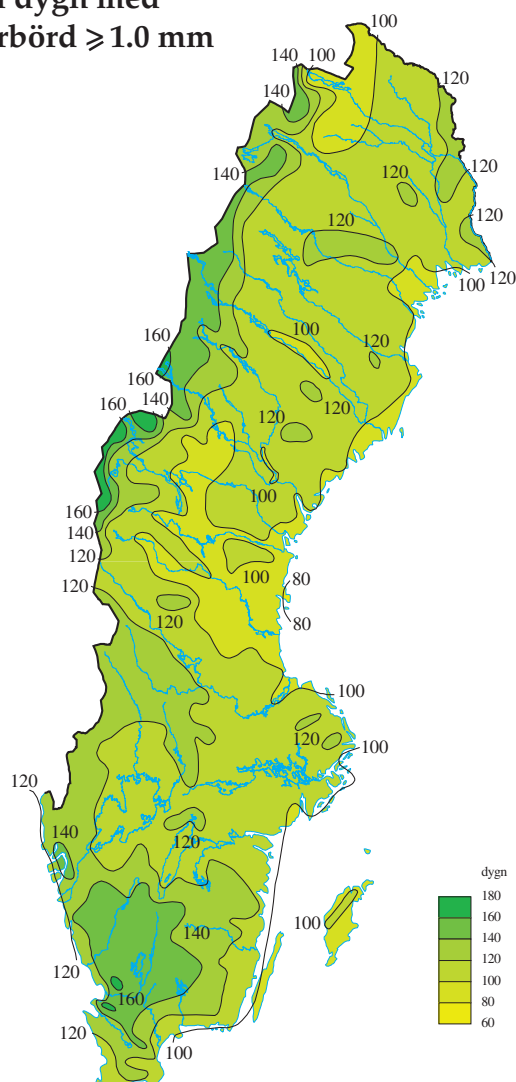
Årskartor 2004

Solskenstid i timmar

Nästan hela landet fick mer sol än normalt under 2004. Enda undantagen var delar av norra Norrland samt östra Svealand som hade något färre soltimmar än normalt. Storsjöbygden i Jämtland och norra Götaland hade något fler soltimmar än 2003 som dock i övrigt, liksom 2002, var soligare i större delen av landet.

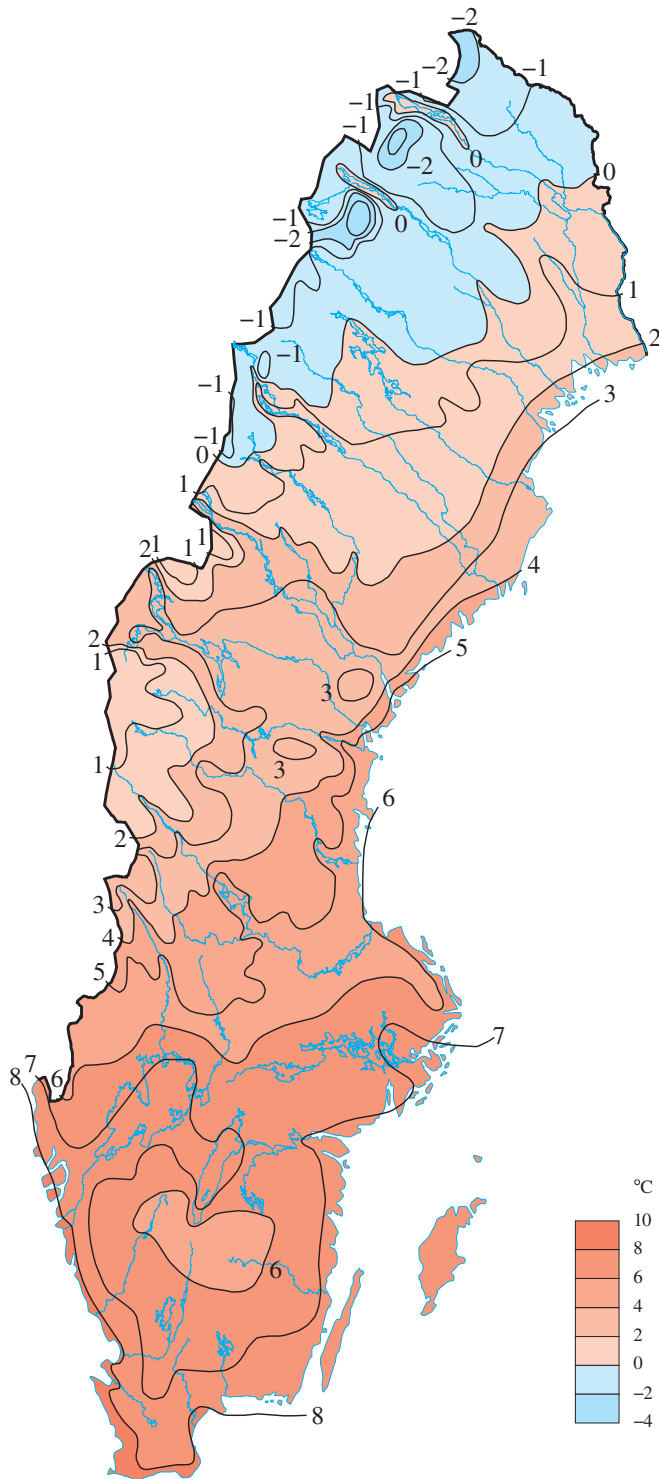
Antal dygn med nederbörd ≥ 1.0 mm

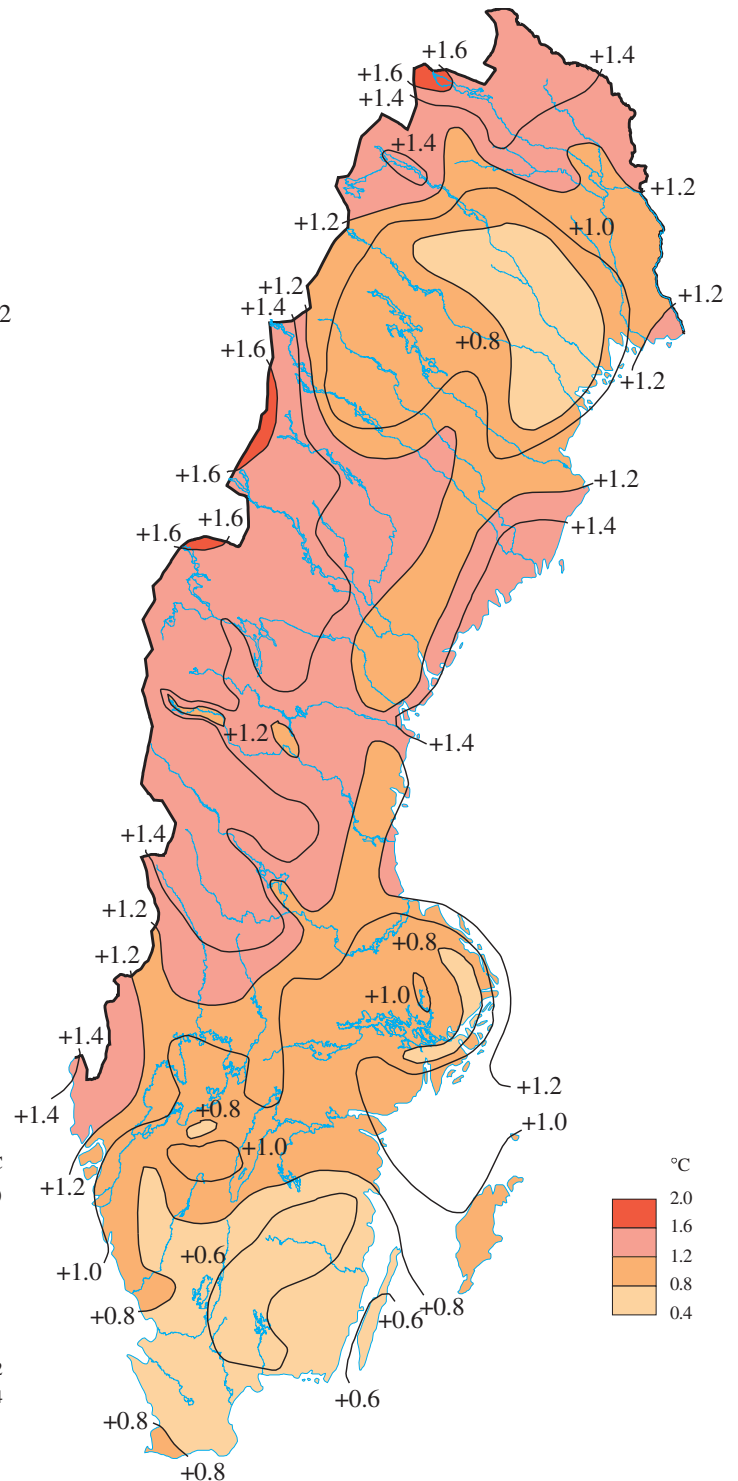
Antalet dygn med minst 1 mm nederbörd var i allmänhet nära det normala. I västra och södra Götaland var antalet något större än vanligt, medan det var mindre än normalt i de nederbördsfattiga östra delarna av mellersta Sverige. Vid hälsingekusten var antalet till och med nästan lika lågt som 1997.

Årskartor 2004

Medeltemperatur, °C

Medeltemperatures avvikelse från normalvärdet i °C

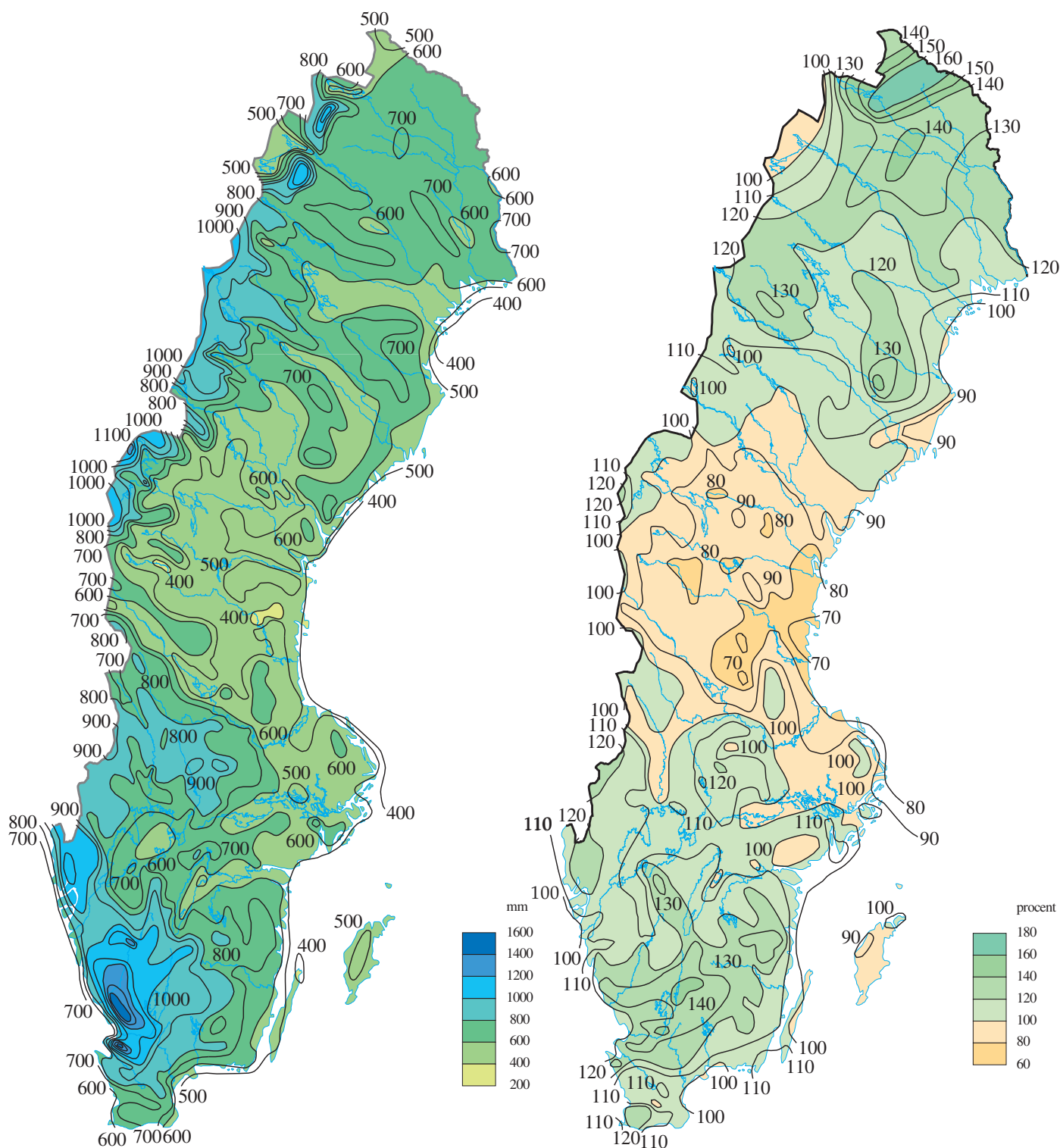

2004 blev ytterligare ett i raden av varma år. Av de 17 åren efter 1987 är det fortfarande bara 1996 som i Sverige som helhet har varit kallare än medelvärdet för den nu använda normalperioden 1961-90. Alla de tre senaste åren har överallt i landet varit minst en halv grad varmare än normalt, men riksgenomsnittet var i år någon eller några få tiondels grader lägre än under de båda föregående åren. I år var det däremot något högre än 2001, ett år som för övrigt var obetydligt kallare än normalt i ett mindre område i de sydligaste fjällen.

Årskartor 2004

Nederbörd, mm

Nederbörden i procent
av den normala

En markant tredelning av Sverige framträder i kartan över årsnederbörden i förhållande till den normala. I norr och söder finns områden med delvis rekordstora överskott, åtskilda av en bred zon med på många håll betydande nederbördsunderskott. Mest anmärkningsvärda var förhållandena i nordligaste Lappland, där Karesuando med en årsnederbörd på 667 mm och mätningar sedan 1879 kunde notera en mindre ökning med 1 mm av det gamla årsrekordet från 1974.

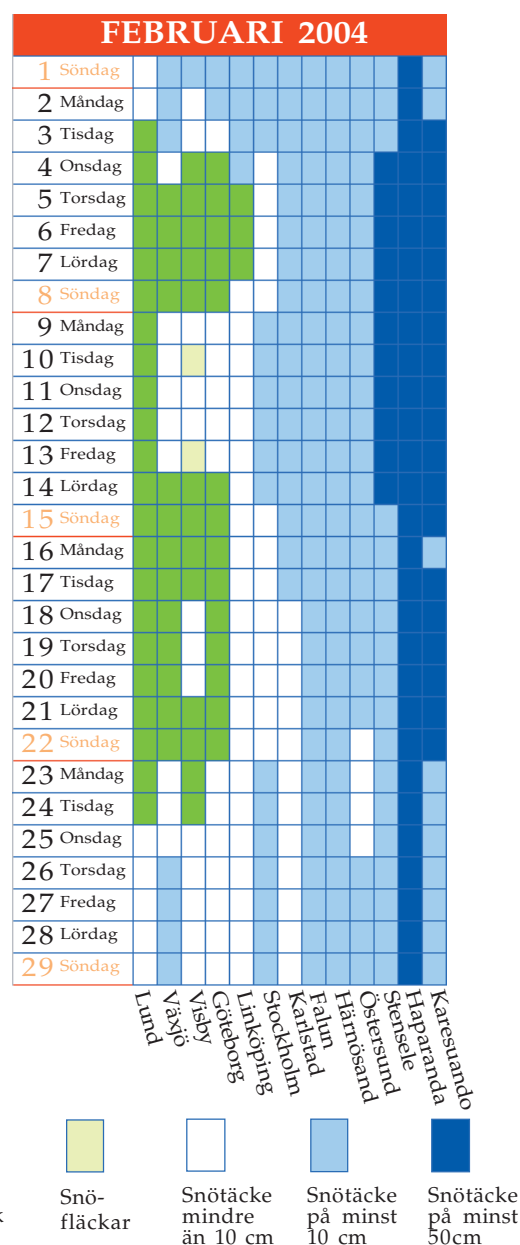
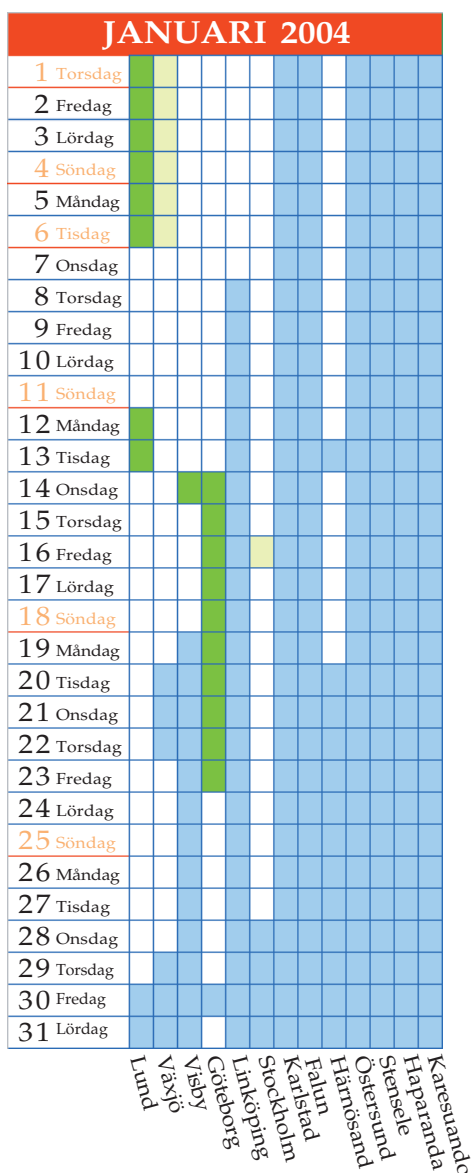
Foto: Carla Eggertsson Karlström

Vid SMHI, Norrköping

Vintern

Vintern var mild, men i västra Lappland och hela Götaland var januari kall och i södra Sverige var det åtta år sedan lika utbredd kyla förekom en januarimånad. Större delen av landet fick normal nederbörd, speciellt i fjällen kompenseras en torr januari av en nederbördsrik februari.

Snötäcket januari-februari 2004

Vintern, januari-februari

Kall start på året

Året inleddes med kallt väder som sedan fortsatte med undantag för den 12-14 januari då mild luft från norra Atlanten kortvarigt kom in över landet. Åska förekom i nordvästra Götaland den 18, då ett nederbördsområde passerade södra Sverige. Snötäcket växte därvid utom vid väst- och sydkusten. Där var det plusgrader och slask, som under kvällen den 19 frös till is och orsakade svår halka. Halkan kvarstod en längre tid då mycket kall arktisk luft strömmade ner över landet. Vinterns lägsta temperatur -41.5° uppmättes den 21 januari i Gielas i Lappland och längre söderut var det -35.9° i Särna och -26.7° i Hagshult den 22. Flera tillfällen med snöfall gjorde att hela landet var snötäckt den 29. 2-3 dm blöt snö föll på västsidan av Sydsvenska höglandet under månadens två sista dygn, vilket orsakade stora trafikproblem och elavbrott.

Omväxlande kalla och varma perioder

I februari växlade kalla och varma perioder och i takt med detta kom och försvann också snötäcket i Götaland. Mycket mildt var det den 4-5 med temperaturer på upp till 11° längst i söder och den 15 med 10.5° i Karlstad, det tredje högsta februarivärdet där efter 1960, samt den 20 då Söderhamn hade 13° . Rejält kallt i hela landet var det däremot från den 9 och kallast den 11-12, då det var -39° i mellersta Lapplandsfjällen och -19° i Östergötland, samt i slutet av månaden. Djupa lågtryck gav nederbörd och mycket hårt väder i Lapplandsfjällen den 13 och den 20-21. Vid det senare tillfället föll lokalt stora nederbörds-mängder i de västligaste Lapplandsfjällen. Större mängder snö kom också på en del håll i Västerbotten och södra Lappland som fick ett par decimeter den 25 och i Götaland där Strömsnäsbruk i södra Småland hade 42 cm snö den 26-27.

Foto: Carla Eggertsson Karlström

Våren

Våren kom på många håll mycket tidigt, och var också övervägande mild med en rekordvarm april och sommartemperaturer i början av maj innan kallare luft tog över. Torka dominerade och i delar av Norrland får man gå tillbaka till 1960-talet för att hitta något motsvarande.

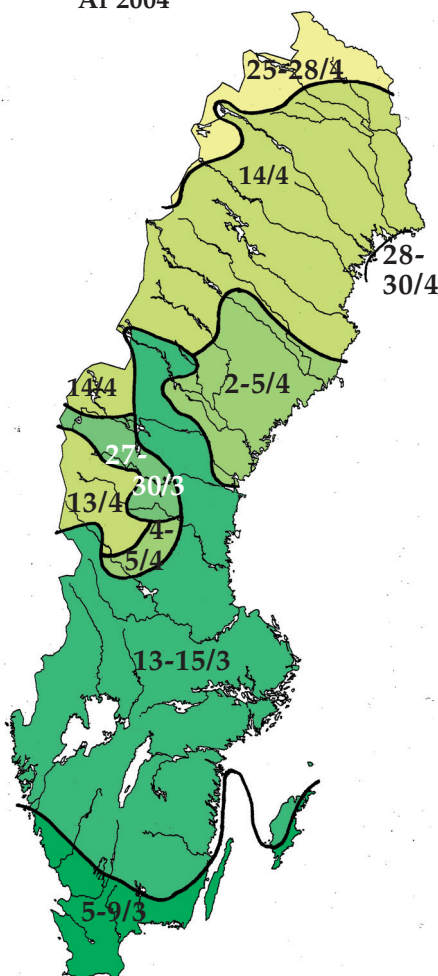
Bejershamn, Öland

Det råder vår när dygnsmedeltemperaturen varaktigt (i minst sju dygn) överskrider 0°.

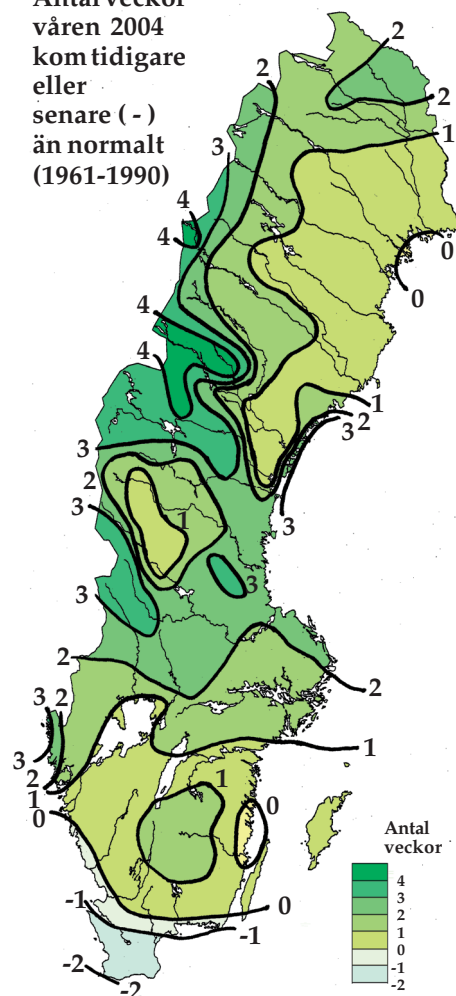
Problem med att fastställa vårens exakta ankomst ett enskilt år beskrevs i nummer 4/2001 av *Väder och Vatten*. Vi beslöt att i fortsättningen använda en varaktighet av minst sju dygn.

År 2004

Vårens ankomst

Antal veckor våren 2004 kom tidigare eller senare (-) än normalt (1961-1990)

Våren

Tidig vår

Våren började komma så smått i mars för att omkring den 14 snabbt erövra större delen av landet. Mer normala marstemperaturer följde därefter, men värmen återkom i slutet av månaden och då i så hög grad att Göteborg med 17.4° den 31 noterade den högsta marstemperaturen på 110 år. Den milda mars följdes av en solig och varm april med medeltemperaturer betydligt över de normala, vilket medförde nya rekord i bl a Östersund och Sveg. Högtryck i mitten av månaden gav stora temperaturskillnader mellan natt och dag, exempelvis från -4 till 19° i Torup den 16 april. Det blev också nästan sommarvarmt i södra Sverige den 18-19 och värmen återkom vid månadsskiftet. Början av maj blev också högsommarvarm innan temperaturen drastiskt sjönk med 10-15° på ett dygn omkring den 10. Kylan höll sedan i sig resten av månaden med tidvis snöfall i norr och frostnätter även i söder.

Friska vårvindar

Mars blev blåsigt då en strid ström av lågtryck passerade landet. Natten till den 3 medförde ett av dessa frisk till hård vind i fjällen och senare stormvindar

utmed ostkusten med 26 m/s på Örskär, Svenska Högarne och Söderarm, medan andra lågtryck som passerade södra Sverige gav frisk till hård vind den 20-21 och 25-26. Norra Norrland hade ofta blåsigt den 26-31 mars och i fjällen rådde hårt väder den 8 april. Ett intensivt lågtryck passerade också snabbt södra Sverige den 19 maj, varvid Göteborgsområdet drabbades av stormvindar. Ett stort antal träd blåste ner och takplåtar slets bort.

Vårens snöfall och åska

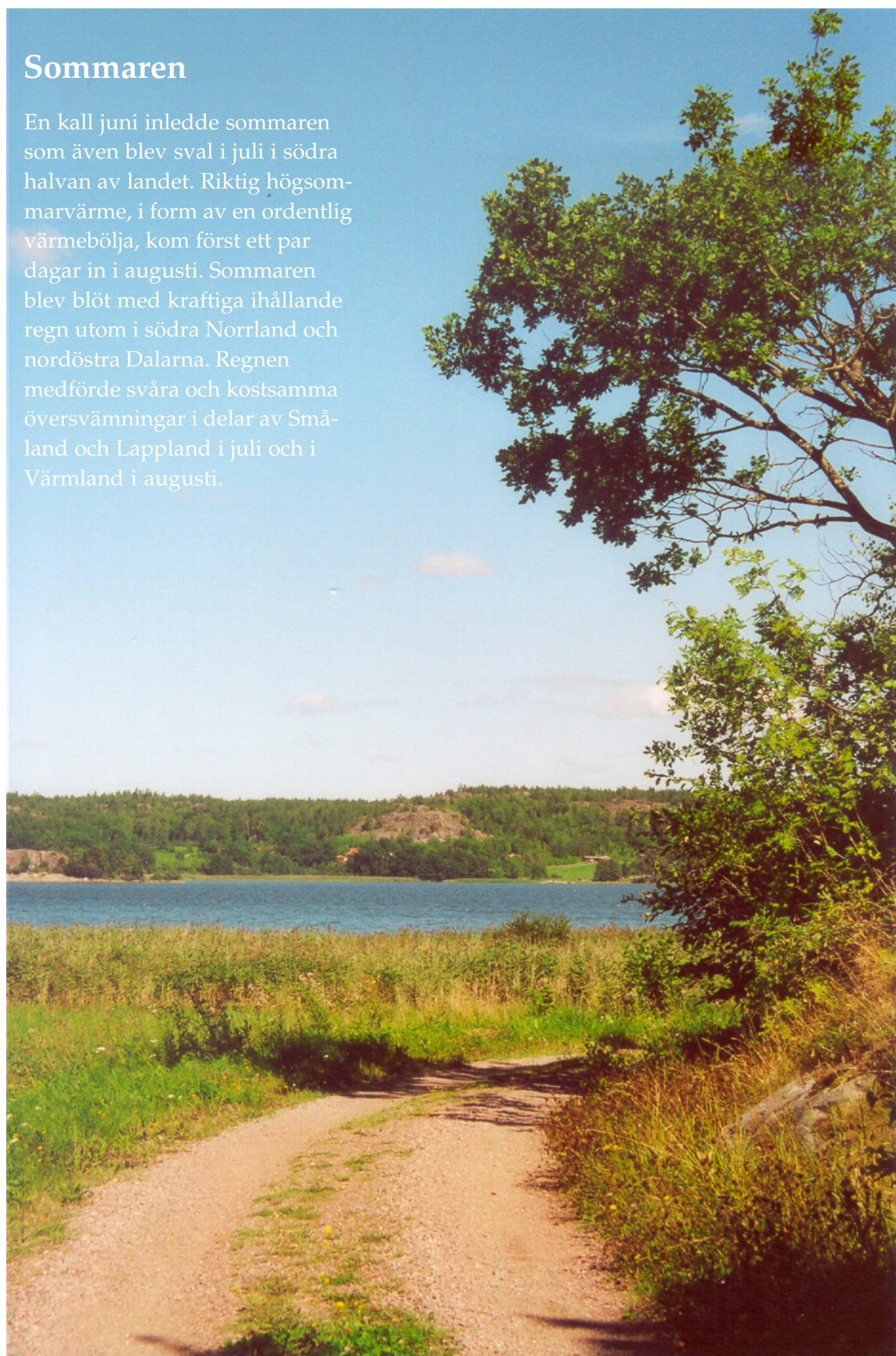
Kraftiga snöfall gav norra Götaland ett nysnötäcke på 1 dm den 23 mars och i norra Småland och Dalsland förekom inslag av snö i nederbörden den 7 april. Södra Norrbotten och sydöstra Lappland fick också 1-2 dm snö den 22-24 april men snötäcket krympte sedan snabbt i Norrland. Snöfall förekom dock tidvis i norr ännu mot slutet av maj. Årets första lite mer omfattande åskväder fick delar av Västergötland och norra Småland känna på den 21 april. Det följdes i maj av ovanligt många åskväder för att vara så tidigt på säsongen, varvid det lokalt föll stora regnmängder. I övrigt var både april och maj mycket torra månader.

Sommaren

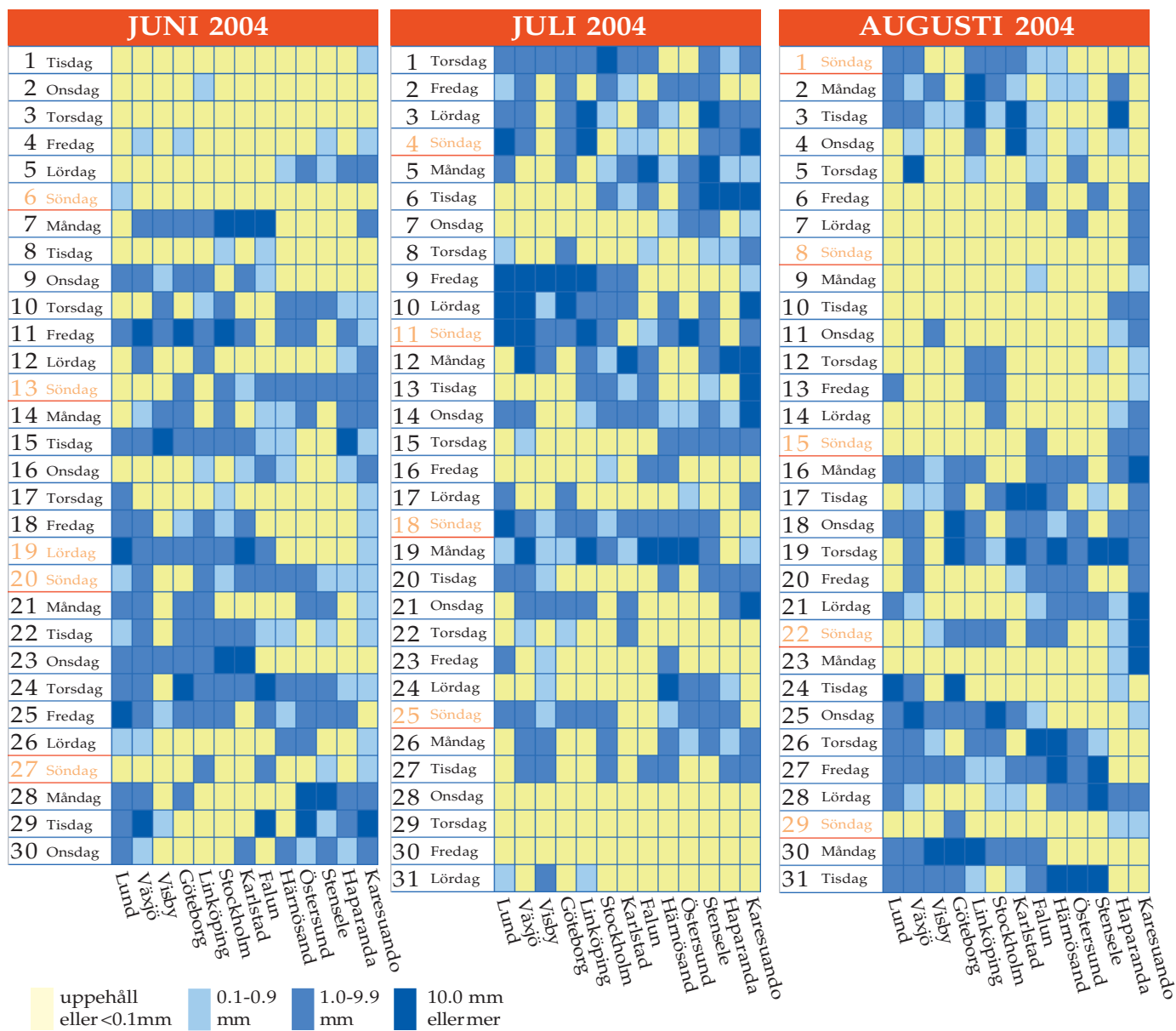
En kall juni inledde sommaren som även blev sval i juli i södra halvan av landet. Riktig högsommarvärme, i form av en ordentlig värmebölja, kom först ett par dagar in i augusti. Sommaren blev blöt med kraftiga ihållande regn utom i södra Norrland och nordöstra Dalarna. Regnen medförde svåra och kostsamma översvämningar i delar av Småland och Lappland i juli och i Värmland i augusti.

Foto: Carla Eggertsson Karlström

Slätbaken, Stegeborg

Nederbördsdygn juni-augusti 2004

Sommaren

Kylig sommar med varmt slut

Juni inleddes med högsommarvärme som dock snart förbyttes i mestadels kyligt väder vilket varade över midsommarhelgen och in i juli utom i norra Norrland. Svår nattfrost förekom och Umeå hade sin kallaste juninatt på 50 år den 8 med -2.3° . Nattfrost förekom också den 15 och 17 juli i sydvästra Norrland. Ett par dagar in i augusti kom så efterlängtdad långvarig värme med temperaturer på ca 30° och årets högsta temperaturer noterades den 4-11 på många håll. Värmen mattades av mot slutet av månaden, då nattfrost förekom t o m i Götaland, men sommarens medeltemperatur blev ändå något över den normala.

Kraftiga regnväder gav svåra översvämningar

Vädret var oftast ostadigt i juni med mycket åska och speciellt under andra halvan stora regnmängder. Månaden blev därmed mycket blöt på många håll såsom i södra Svealand, där Stockholm hade sin tredje

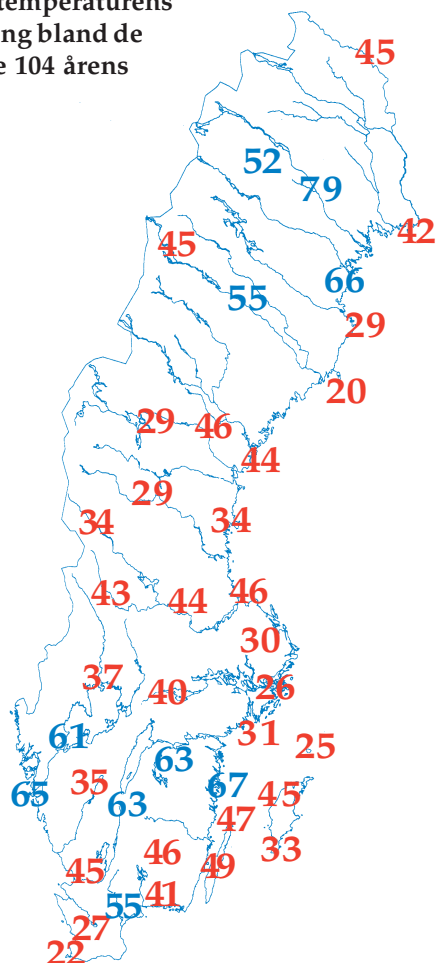
regnigaste junimånad sedan 1901. I fjällen förekom även snöbyar den 16-17 juni. Det övervägande ostadiga vädret fortsatte in i juli, då ihållande regn medförde nya julirekord och orsakade omfattande översvämningar; först den 1-7 juli i södra Lappland, där flygplatsen i Hemavan sattes under vatten, och sedan i stora delar av Småland samt sydöstra Halland. Där föll över 100 mm den 9-12 juli, vilket medförde svåra vattenskador i Värnamo. Den 20 drabbades också norra Lappland av översvämningar i övre delen av Torne älv. Värmen i augusti kom den 4 med våldsamma åskväder som gav kraftigt regn över sydöstra Värmland. Det orsakade kostsamma översvämningar, då exempelvis Råda sydväst om Hagfors fick 189 mm, den näst största uppmätta dygnsnederbörden i Sverige. Även under andra halvan av augusti föll många kraftiga regn, ofta i samband med åska. I kontrast till resten av landet blev sommaren riktigt torr i delar av södra Norrland och nordöstra Dalarna.

Hösten och förvintern

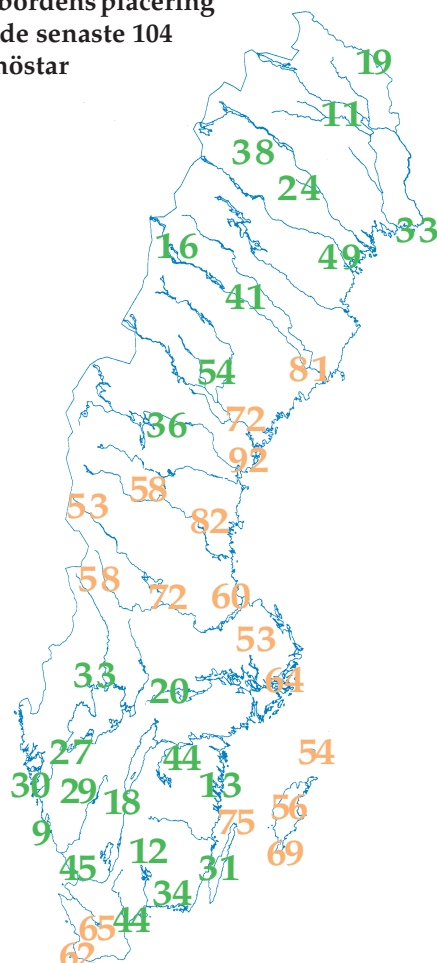
Hösten fick en mild inledning men oktober hade flera köldknäppar och under andra halvan av november kom riktig vinterkyla innan det i december åter blev mycket mildt. September var extremt blöt i norr och oktober i söder, medan det under november - december kom mest nederbörd i väster och var mycket torrt i öster.

Hösten 2004

Medeltemperaturens
placering bland de
senaste 104 årens
höstar

Nederbördens placering
bland de senaste 104
årens höstar

Kartorna visar hur hösten 2004 placerade sig bland höstarna 1901-2004, som rangordnats efter hur varma och blöta de varit. Siffran 1 innebär att hösten 2004 varit den varmaste respektive blötaste under de senaste 104 åren, medan siffran 104 visar att den varit den kallaste respektive torraste under samma period.

Hösten och förvintern

Milt väder dominerade

Sommarvärmen dröjde sig kvar in i september som till större delen blev mild liksom oktober och första halvan av november. Längst i norr kom dock betydligt kallare luft in med byig vind redan den 6 september. Första snötäcket för säsongen rapporterades från Katterjåkk den 8 och i mitten av månaden var marken snötäckt i delar av Lappland. Temperaturkontrasten var stor mot södra Sverige, där det var 24° i Kristianstad den 11. Temperaturskillnaderna gav upphov till höstoväder den 13 och 16, då det blåste en medelvind på 24 m/s vid Stora Väderö respektive Svenska Högarna. Norra och västra Norrland fick de största nederbördsmängderna i september med upp till 80 mm den 21-24. I nordligaste Norrland fick Karesuando totalt 93 mm, vilket är den största septembernederbörden där sedan mätningarna började 1879. I delar av östra Götaland var månaden däremot mycket torr, vilket kompensades i oktober. Då kom det 50-80 mm på två dygn i östra Skåne, Blekinge och sydöstra Småland omkring den 17 och i främst Dalsland och norra Bohuslän

natten till den 22 oktober. Norrland fick då däremot lite nederbörd.

Köldknäppar och snöstormar

I oktober kom några riktiga köldknäppar, främst den 10-12 och 27-30, medan det för övrigt var relativt mildt. Den 1 november noterade Göteborg 13.9°, vilket är nytt novemberrekord där. Vintern slog dock till den 18 i form av ett kraftigt snöoväder som passerade södra Sverige och följdes av ytterligare ett den 22-23. Blötsnö och hård vind medförde vid dessa tillfällen trafikchaos och elavbrott. Visby noterade den 19 sitt största snödjup för november på minst hundra år med 23 cm. December blev sedan övervägande mild i hela landet, vid bohuskusten den varmaste sedan 1951 och den näst varmaste på över 100 år. Det var ofta hårt väder i fjällen med upp till 31 m/s i Stekenjokk, men även i södra Sverige den 22-23 med 26 m/s på Svenska Högarna. Både regn och snö förekom i Sverige under julhelgen, varför snötäcket på många håll kom och gick. Den 29-31 rådde mycket hårt väder och det föll stora mängder snö i Lapplandsfjällen.

Carla Eggertsson Karlström